

„Cancer survivorship“

Kombinace stárnoucí populace, efektivnějších a rozšířenějších preventivních programů a pokroků v protinádorové léčbě vede k vyšší prevalenci pacientů v dlouhodobé remisi nádorového onemocnění (31). Je nutné více zvažovat dopady rozhodnutí související s léčbou na kvalitu života pacientů. Aby bylo možné účinně uspokojit potřeby přeživších, je nezbytná multidisciplinární spolupráce mezi onkology, paliatry, geriatry a poskytovateli primární péče (32).

LITERATURA

1. Temel JS, Greer JA, Muzikansky A, et al. Early palliative care for patients with metastatic non-small-cell lung cancer. *New England Journal of Medicine*. 2010;363(8):733-742.
2. Ferrell BR, Temel JS, Temin S, et al. Integration of palliative care into standard oncology care: American Society of Clinical Oncology clinical practice guideline update. *J Clin Oncol*. 2017;35(1):96-112. doi: 10.1200/JCO.2016.70.1474. Epub 2016 Oct 28. PMID: 28034065.
3. Back AL, Anderson WG, Bunch L, et al. Communication about cancer near the end of life. *Cancer*. 2008;113(7 Suppl):1897-1910. doi: 10.1002/cncr.23653. PMID: 18798531; PMCID: PMC3123252.
4. Stephens S. Hospital-based palliative care: cost-effective care for patients with advanced disease. *J Nurs Adm*. 2008;38(3):143-145. doi: 10.1097/01.NNA.0000310724.20419.12. PMID: 18327063.
5. Bakitas MA, Tosteson TD, Li Z, et al. Early versus delayed initiation of concurrent palliative oncology care: patient outcomes in the ENABLE III randomized controlled trial. *J Clin Oncol*. 2015;33(13):1438-1445. doi: 10.1200/JCO.2014.58.6362. Epub 2015 Mar 23. PMID: 25800768; PMCID: PMC4404422.
6. Chochinov HM. Dignity and the essence of medicine: the A, B, C, and D of dignity conserving care. *BMJ*. 2007;335(7612):184-187. doi: 10.1136/bmj.39244.650926.47. PMID: 17656543; PMCID: PMC1934489.
7. Epstein RM, Street RL Jr. The values and value of patient-centered care. *Ann Fam Med*. 2011;9(2):100-103. doi: 10.1370/afm.1239. PMID: 21403134; PMCID: PMC3058655.
8. Wright AA, Zhang B, Ray A, et al. Associations between end-of-life discussions, patient mental health, medical care near death, and caregiver bereavement adjustment. *JAMA*. 2008;300(14):1665-1673. doi: 10.1001/jama.300.14.1665. PMID: 18840840; PMCID: PMC2853806.
9. Saunders C. The Management of Terminal Illness: First published by Hospital Medicine Publications London:1967:1-29. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198570530.003.0016>.
10. Radbruch L, Ling J, Hegedus K, et al. European Association for Palliative Care: forging a vision of excellence in palliative care in Central and Eastern European and former Soviet Union countries. *Journal of pain and symptom management*. 2018;55(2):S117-S120.
11. Lupa D, Dale. American Academy of Hospice and Palliative Medicine Workforce Task Force. Estimate of current hospice and palliative medicine physician workforce shortage. *J Pain Symptom Manage*. 2010;40(6):899-911. doi: 10.1016/j.jpainsymman.2010.07.004. PMID: 21145468.
12. World Health Organization. National Cancer Control Programmes: Policies and Managerial Guidelines (2nd ed.). Geneva: World Health Organization; 2002.
13. NCCN [online]. [Accessed 9 March 2024]. Available from: https://www.nccn.org/professionals/physician_gls/pdf/palliative.pdf.

Nové toxicity spojené s imunoterapií

Imunoterapie, která se stala významnou součástí onkologické léčby, přináší nové výzvy v podobě imunitně podmíněných nežádoucích účinků (irAE, immune-related adverse events), které mohou postihnout kterýkoliv orgán či tkáň. IrAE mohou být závažné a vyžadovat zcela nové přístupy k symptomové péči (37).

Závěr

Paliativní péče v onkologii prošla v posledních letech hlubokou transformací. Stala

se integrální součástí onkologické léčby, neomezují se tedy pouze na podporu na konci života. Zaměřuje se kromě fyzických i na emocionální, psychologické a duchovní potřeby pacientů a jejich rodin. Podobně jako se onkologie v současnosti posouvá ke stále větší personalizaci protinádorové léčby, je vhodné přistupovat ve stejném duchu k pacientům a jejich potřebám i v rámci časné paliativní péče, což může nejen zlepšit zkušenost pacienta, posilnit vztah pacienta a lékaře, ale také přispět k efektivnější a informovanější spolupráci.

14. ESMO. ESMO clinical practice guidelines: Supportive and palliative care. ESMO [online]. [Accessed 9 March 2024]. Available from: <https://www.esmo.org/guidelines/guidelines-by-topic/supportive-and-palliative-care>.
15. Česká společnost paliativní medicíny ČLS JEP. Česká společnost paliativní medicíny [online]. [Accessed 9 March 2024]. Available from: <https://www.paliativnimedicina.cz/>.
16. Fórum mobilních hospiců [online]. [Accessed 9 March 2024]. Available from: <https://www.mobilnihospice.cz/>.
17. Ferrell BR, Temel JS, Temin S, et al. Integration of palliative care into standard oncology care: American Society of Clinical Oncology clinical practice guideline update. *J Clin Oncol*. 2017;35(1):96-112. doi: 10.1200/JCO.2016.70.1474. Epub 2016 Oct 28. PMID: 28034065.
18. 372/2011 Sb. Zákon O zdravotních službách. Zákony pro lidi [online]. [Accessed 9 March 2024]. Available from: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>.
19. Liu X, Dawod Y, Wonnapharhown A, et al. Effects of hospital palliative care on health, length of stay, and in-hospital mortality across intensive and non-intensive care units: A systematic review and metaanalysis. *Palliat Support Care*. 2017;15(6):741-752. doi: 10.1017/S1478951516001164. Epub 2017 Feb 15. PMID: 28034065.
20. Hui D, Kim YJ, Park JC, et al. Integration of oncology and palliative care: a systematic review. *The oncologist* 2014-0312. Epub 2014 Dec 5. PMID: 25480826; PMCID: PMC4294615.
21. Zimmermann C, Swami N, Krzyzanowska M, et al. Perceptions of palliative care among patients with advanced cancer and their caregivers. *CMAJ*. 2016;188(10):E217-E227. doi: 10.1503/cmaj.151171. Epub 2016 Apr 18. PMID: 27091801; PMCID: PMC4938707.
22. Centeno C, Garralda E, Carrasco JM, et al. The palliative care challenge: analysis of barriers and opportunities to integrate palliative care in Europe in the view of national associations. *J Palliat Med*. 2017;20(11):1195-1204. doi: 10.1089/jpm.2017.0039. Epub 2017 May 16. PMID: 28509657.
23. Vranceanu AM, Cooper C, Ring D. Integrating patient values into evidence-based practice: effective communication for shared decision-making. *Hand Clin*. 2009;25(1):83-96. vii. doi: 10.1016/j.hcl.2008.09.003. PMID: 19232919.
24. Sochor M, Sláma O, Loučka M. Časná integrace paliativní péče do standardní onkologické péče – benefit, limitace, bariéry a druhy paliativní péče [Early Integration of Palliative Care into Standard Oncology Care - Benefits, Limitations, Barriers and Types of Palliative Care]. *Klin Onkol*. 2015;28(3):171-176. Czech. doi: 10.14735/amko2015171. PMID: 26062618.
25. Berns A, Ringborg U, Celis JE, et al. Towards a cancer mission in Horizon Europe: recommendations. *Mol Oncol*. 2020;14(8):1589-1615. doi: 10.1002/1878-0261.12763. PMID: 32749074; PMCID: PMC7400777.

26. Česká onkologická společnost ČLS JEP. Modrá kniha [online]. [Accessed 15 September 2023]. Available from: <https://www.linkos.cz/lekar-a-multidisciplinari-tym/personalizovana-onkologie/modra-kniha-cos/aktualni-vydani-modre-knihy/>.
27. Mordt D, Lansdown M, Smith N, et al. For better, for worse? a review of the care of patients who died within 30 days of receiving systemic anti-cancer therapy. *The National Confidential Enquiry into Patient Outcome and Death*. 2008.
28. Nguyen M, Sean Ng YK, Shum E, et al. Anticancer therapy within the last 30 days of life: results of an audit and re-audit cycle from an Australian regional cancer centre. *BMC palliative care*. 2020;19(1):1-10.
29. Hodi FS, O'Day SJ, McDermott DF, et al. Improved survival with ipilimumab in patients with metastatic melanoma. *N Eng J Med*. 2010;363(8):711-723.
30. Larkin J, Chiarion-Sileni V, Gonzalez J, et al. Five-year survival with combined nivolumab and ipilimumab in advanced melanoma. *N Eng J Med*. 2019;381(16):1535-1546.
31. SVOD Analýza [online]. [Accessed 28 February 2024]. Available from <https://www.svod.cz/>.
32. Bluethmann SM, Mariotto AB, Rowland JH. Anticipating the „Silver Tsunami“: Prevalence Trajectories and Comorbidity Burden among Older Cancer Survivors in the United States. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev*. 2016;25(7):1029-1036. doi: 10.1158/1055-9965.EPI-16-0133. PMID: 27371756; PMCID: PMC4933329.
33. Vokurka S, Rusonová K, Sláma O, et al. Jak je vnímán význam paliativní péče a spolupráce s paliatry z pohledu českých onkologů? Paliativní medicína. 2024;5(4):1-5.
34. Petrillo LA, Jones KF, El-Jawhri A, et al. Why and how to integrate early Palliative Care into cutting-Edge Personalized Cancer Care. *Am Soc Clin Oncol Educ Book*. 2024;44(3):e100038. doi: 10.1200/EDB_100038. PMID: 38815187.
35. Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Pilotní projekt paliativní péče v nemocnicích přinesl základy pro standardizaci a rozvoj paliativní péče v ČR [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2023 [cit. 14. 4. 2025]. Available from: <https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/pilotni-projekt-paliativni-pece-v-nemocnicich-prinesl-zaklady-pro-standardizaci-a-rozvoj-paliativni-pece-v-cr/>.
36. Stiefel F, Bourquin C, Salmon P, et al. Communication and support of patients and caregivers in chronic cancer care: ESMO Clinical Practice Guideline ESMO Open. 2024;9(7):103496. doi: 10.1016/j.esmoop.2024.103496. Epub 2024 Jun 18. PMID: 39089769; PMCID: PMC11360426.
37. Kroschinsky F, Stölzel F, von Bonin S, et al. New drugs, new toxicities: severe side effects of modern targeted and immunotherapy of cancer and their management. *Crit Care*. 2017;21(1):89. doi: 10.1186/s13054-017-1678-1. PMID: 28407743; PMCID: PMC5391608.